POATE CINEMATOGRAFIA SĂ DEVINĂ POEZIE? „IL POSTINO” (1994)

Autor: Elena-Cristina Enoiu | 3 noiembrie 2021

„Trecutul imaginației e tot atât de-al nostru ca și trecutul faptelor. Trăim cu imaginația cel puțin tot atât de mult cât trăim real – real însemnând ceea ce e în afara ta. Altminteri, cu ce, pentru individ în sine, e mai puțin autentic, mai puțin viață, ceea ce se întâmplă numai în sine însuși decât ceea ce i se întâmplă cu știrea altora? Cu ce este mai puțin intensă dragostea unui om dacă ea este neștiută? Ba dimpotrivă. Este mult mai profundă, mai concentrată, față de-o iubire împărtășită sau nu, dar materializată, adusă în planul realității. Fiindcă din ea, din iubirea neștiută de celălalt, nu se risipește nici un strop în gesturi, în așteptări, în vorbe care nu reușesc totdeauna s-o exprime.” (Arta conversației, Ileana Vulpescu)

În rândul marilor iubiri ale lumii, poezia ar putea fi considerată cheia de boltă pentru definirea fiecăreia dintre ele. Există o putere sublimă a cuvântului creator și deopotrivă distructiv, un har nevăzut, dar omniprezent, al cuvântului care devine poartă către lume și către sine. Potența cuvântului se manifestă deopotrivă atunci când este rostit și atunci când este gândit, având aceeași forță ziditoare. Cele două „vieți”, trăite în paralel, codificate prin același cuvânt, se condiționează reciproc, iar parametrii realității se nasc la confluența dintre cele două.

Il Postino (1994) reprezintă o frescă a puterii cuvântului, aducând în prim-plan, într-un demers cinematografic de excepție, consonanța dintre cuvântul gândit și cel trăit, șlefuită prin intermediul poeziei. În acest cadru, povestea curge simplu și firesc, prezentând o prietenie roditoare dintre un discipol (Mario Ruoppolo) și un maestru (poetul Pablo Neruda), prietenie care reușește, prin puterea cuvântului, să reconfigureze și să umple viața stearpă, trăită din inerție, fără vreo țintă, a lui Mario, dar și să îi ofere poetului sud-american o lecție de autenticitate și de modestie a spiritului.

Când Pablo Neruda (Philippe Noiret) ajunge pe insula unde locuiește Mario Ruoppolo, fiind exilat din Chile, el este o figură misterioasă în ochii oamenilor, iubit de femei din

întreaga lume, de la care primește scrisori în fiecare zi, trăind viața simplu și boem, într-o căsuță așezată la baza munților. Personajul principal, Mario Ruoppolo (Massimo Troisi), este poștașul care va descoperi treptat poezia și dragostea prin intermediul lui, într-o fericită întâmplare a destinului. Întrebat fiind ce minuni există pe insula unde s-a născut, Mario răspunde, cu inocența și curajul îndrăgostitului, spunând numele celei care îi va deveni soție și muză deopotrivă: Beatrice Russo. În spațiul poeziei, pe care îl descoperă odată ce îl întâlnește pe Pablo Neruda, lumea dobândește sensuri nebănuite, iar viața i se descoperă în lumina metaforelor „goală, simplă ca o mână netedă, pământească, rotundă”.

Dincolo de firul narativ, Mario este exponentul unei lumi uitate, dar autentice, a oamenilor care își trăiesc viața fiind legați de pământ și de ape, de credință și de familie. Mario este unul dintre puținii oameni de pe insulă care știe să scrie și citească; întâlnirea cu poetul străin se traduce, pentru el, printr-o alfabetizare a sinelui. Începe să își construiască propriul drum și propria identitate, separându-se treptat de comunitatea pe care ajunge în cele din urmă să o disprețuiască pentru meschinăria de care dă dovadă. Transfigurarea pe care o trăiește, prin intermediul poeziei, îl însuflețește și îl întoarce către sine. El vede, prin ochii poeziei, frumusețea lumii și a vieții: după plecarea lui Pablo Neruda, reușește să identifice minunile insesizabile din lumea în care a trăit întotdeauna (valurile de la Calla di Sotto, briza de pe faleză, vântul prin tufișuri, plasele triste de pescuit, clopotul Fecioarei Îndurerate, cerul înstelat deasupra insulei). Pentru Mario, cuvântul zidește o viață și un sens, este cel care aduce iubirea și cel care îi dirijează, din spatele unei metafore a destinului, întreaga viață. Între trăirea interioară și cea exterioară se realizează o corespondență prin intermediul poeziei, care reușește să îi așeze întreaga existență în locul potrivit.

De cealaltă parte, Pablo Neruda ocupă locul maestrului preocupat de frumos și capabil să traducă totul în poezie. Filmul readuce la viață câteva dintre poemele lui, fără a fi integrate, totuși, într-o manieră artificială. Personajele devin ele însele măști lirice pentru crezul poetic al lui Neruda, fiecare purtând cu sine propriul mesaj și propria lirică, căci „poezia nu aparține celui care o scrie, ci celui care are nevoie de ea”. Metamorfozarea unor personaje cât se poate de umane într-o lirică cinematografică ce își păstrează fluiditatea și conținutul reprezintă, din punctul meu de vedere, cea mai importantă realizare a peliculei, în ansamblul ei.

Rolul lui Massimo Troisi (Mario) este interpretat magistral, într-o încercare de a păstra neîntinată modestia interioară a personajului lui și de a conserva bucuria unei adevărate transfigurări pe care o produce descoperirea poeziei. Reușește să surprindă, prin personajul său, lumina celui care a suferit o viață întreagă de o incurabilă orbire sufletească. Filmul îi este dedicat lui Massimo Troisi, pentru sacrificiul său considerabil, având în vedere faptul că a doua zi după încheierea filmărilor el a suferit un atac de cord care i-a fost fatal. În timpul filmărilor, Troisi era atât de slăbit, încât putea lucra doar o

oră sau două pe zi. Pentru că și-a presimțit sfârșitul, a înregistrat toate dialogurile personajului său pentru a putea salva producția.

Cu toate acestea, filmul reușește să îmbine și să concilieze, cu delicatețe, două lumi situate axiologic la poli opuși: mahalaua, templul hazardului și al materiei, și poezia, templul cuvântului ziditor. Puntea de legătură dintre cele două spații este redată, printr-o ultimă performanță artistică deosebită, de actorul din rolul principal, al cărui testament artistic se scrie sub ochii noștri, într-un periplu prin propria fantezie a cuvântului, deopotrivă gândit și rostit.

Imagine: Youtube